

Kaakkois-Suomen tiepiiri

E18 ympäristöongelmien pilottiprojekti välillä Petäjäsuo –Vaalimaan raja-asema

Loppuraportti

TIEHALLINTO
VÄGFÖRVALTNINGEN

Kaakkois-Suomen tiepiiri

**E18 ympäristöongelmien
pilottiprojekti välillä Petäjäsuo
–Vaalimaan raja-asema**

Loppuraportti

Kannen kuva: Sito Oy
Raportin muut kuvat: Sito Oy, Tiehallinto

ISBN 978-951-803-942-9
TIEH 1000154-07

Verkkojulkaisu pdf (www.tiehallinto.fi/julkaisut)
ISBN 978-951-803-943-6
TIEH 1000154-v-07

Edita Prima Oy
Helsinki 2007

Julkaisua myy/saatavana:
asiakaspalvelu.prima@edita.fi
Faksi 020 450 2470
Puhelin 020 450 011

TIEHALLINTO
Kaakkois-Suomen tiepiiri
Kauppamiehentie 4
45100 KOUVOLA
Puhelinvaihde 0204 22 11

E18 ympäristöongelmien pilottiprojekti välillä Petäjäsuo–Vaalimaan raja-asema. Loppuraportti. Kouvola 2007. Tiehallinto, Kaakkois-Suomen tiepiiri. 23 s. + liitt. 4 s. ISBN 978-951-803-942-9, TIEH 1000154-07.

Asiasanat: Jätteet, roskaantuminen, ympäristöhaitat, levähdysalueet, valvonta
Aiheluokka: 05

TIIVISTELMÄ

E18-tie on osa pohjolan kolmiota, joka yhdistää Pohjoismaiden pääkaupungit toisiinsa, Venäjälle ja Keski-Eurooppaan. Itäisen E18-tien erityisongelmaksi on muodostunut roskaaminen. Etenkin levähdysalueille jätetään runsaasti muuta kuin matkailijajätteeksi luokiteltavaa jätettä. Roskaamisesta aiheutuvan ympäristöhaitan lisäksi jäteongelma vähentää levähdysalueiden viihtyisyyttä.

Asiattoman jätteen tuonti levähdysalueelle on rangaistava teko. Teon vakavuudesta riippuen sovelletaan joko jätelakia tai rikoslakia. Jos tekoa voidaan pitää vähäisenä, sovelletaan jätelakia. Tällöin kyseeseen voi tulla sakkorangaistus. Jos kyse on vakavammasta ympäristön turmelemisesta, sovelletaan rikoslakia. Tällöin kyseeseen voi tulla sakko- tai jopa vankeusrangaistus.

Kaakkois-Suomen tiepiiri käynnisti yhdessä alueen kuntien kanssa pilottiprojektin ongelman ratkaisemiseksi ja roskaamisen vähentämiseksi toukokuussa 2006. Työ valmistui elokuussa 2007 ja se pohjautuu vuonna 2005 valmistuneeseen Tiehallinnon toimenpideselvitykseen "E18-tien ympäristöongelmien ratkaiseminen välillä Helsinki–Vaalimaa".

Työn päätavoitteena oli määritellä konkreettiset toimenpiteet, joilla roskaamisongelmaa voidaan vähentää. Tätä tarkoitusta varten työssä suunniteltiin tien käyttäjien tiedottamiseen tarvittavat opasteet ja merkit eri levähdysalueille vuorovaikutuksessa Tiehallinnon asiantuntijoiden ja alueen kuntien edustajien kanssa. Opasteiden lisäksi roskaamista pyritään ehkäisemään kameravalvonnan avulla. Hanke oli Suomen ensimmäinen kameravalvontakokeilu levähdysalueilla.

Suunnittelualue käsittää E18-tien välillä Petäjäsuon–Vaalimaan raja-asema. Suunnittelualueella sijaitsevat Petäjäsuon, Summan ja Kattilaisen levähdysalueet, joille opastus ja kameravalvonta toteutettiin. Lisäksi hankkeessa suunniteltiin erilliset opasteet väliaikaisiin käymälöihin ja Vaalimaan rekka-parkkiin.

Hankkeen vaikutuksia seurataan vuoden 2008 loppuun saakka, minkä jälkeen tehdään johtopäätökset sekä arvioidaan tarve kameravalvonnan laajentamiselle Kaakkois-Suomen tiepiirin alueella. Myös hankkeen laajentamista muiden tiepiirien alueelle harkitaan seurantatulosten perusteella.

Pilot project examining environmental problems on the international E18 route between Petäjäsuu and the Vaalimaa border crossing. Final report. Kouvola 2007. Finnish Road Administration, Kaakkois-Suomi Region. 23 p. + app. 4 p. ISBN 978-951-803-942-9, TIEH 1000154-07.

Keywords: Waste, littering, environmental problems, rest areas, surveillance

SUMMARY

The European road E18 is part of the Nordic Triangle linking the Nordic capitals and connecting them with Russia and Central Europe. Littering has become a major problem on the eastern section of the route, as large quantities of unauthorized waste are discarded in rest areas. In addition to causing environmental problems, the waste also makes the rest areas less attractive to road users.

Leaving unauthorized waste in rest areas is punishable by law, under either the Waste Act or the Penal Code, depending on the seriousness of the offence. The Waste Act contains provisions on minor violations, for which the perpetrator may be ordered to pay a fine. Causing more serious environmental damage is punishable under the Penal Code, and may result in a fine or even imprisonment.

The Kaakkois-Suomi Region and the municipalities in the area conducted a joint pilot project between May 2006 and August 2007 with the aim of tackling the issue and decreasing the amount of litter. The work was on the basis of a Finnish Road Administration report on solving environmental problems on the E18 road between Helsinki and Vaalimaa, published in 2005.

The main aim was to set out concrete measures for decreasing the amount of litter on the route. As part of this effort, municipalities in the area worked with the Finnish Road Administration in designing signs providing road users with the necessary information in rest areas. At the same time, the littering problem is also being tackled by installing surveillance cameras in rest areas, the first time such devices are to be used for the purpose in Finland.

The project involved the installation of signs and surveillance cameras in the Petäjäsuu, Summa and Kattilainen rest areas on the E18 section between Petäjäsuu/Sutela and the Vaalimaa border crossing. The project also involved the design of signs for temporary toilets and for the lorry park in Vaalimaa.

The impact of the measures on littering will be monitored until the end of 2008, after which the results will be assessed and the need for additional surveillance cameras in the Kaakkois-Suomi Region will be examined. Launching similar projects in other Road Regions will also be an option.

ALKUSANAT

E18 ympäristöongelmien pilottiprojektin loppuraportin ovat laatineet FM Liisa Sierla ja KTM Marko Nyby Sito Oy:stä. Työtä on ohjannut ympäristöasiantuntija Hanna Kailasto Kaakkois-Suomen tiepiiristä.

Hanke on toteutettu vuorovaikutuksessa alueen kuntien ja muiden sidosryhmien kanssa. Hanketta varten perustettiin projektiryhmä, johon ovat kuuluneet, ylitarkastaja Asta Asikainen Kaakkois-Suomen ympäristökeskuksesta, kunnossapitopäällikkö Anu Heinikoski Kotkan kaupungista, kaupunginpuutarhuri Veikko Lahtela Haminan kaupungista, tekninen johtaja Markku Uski Virolahden kunnasta, lakimies Sari Lajunen Tiehallinnon keskushallinnosta, viranomaispalveluvastaava Jukka Tamminen ja tieinsinööri Jaakko Myllylä Kaakkois-Suomen tiepiiristä sekä ins. AMK Harri Keskinen Kymen TSV:stä.

Hankkeessa ovat olleet mukana myös DI Kirsi Järvenpää, FM Taina Klinga, ins. AMK Tiina Kähö ja ins. AMK Satu Routama Sito Oy:stä.

Kouvolassa, elokuussa 2007

Tiehallinto
Kaakkois-Suomen tiepiiri

Sisältö

1	JOHDANTO	9
1.1	Taustaa	9
1.2	Hankkeen tavoitteet	9
1.3	Määritelmät	9
1.4	Suunnittelualue	10
1.4.1	Petäjäsuu (Kotka)	10
1.4.2	Summa (Hamina)	11
1.4.3	Kattilainen (Virolahti)	11
2	LAINSÄÄDÄNTÖ	13
2.1	Jätelaki	13
2.2	Ympäristönsuojelulaki	14
2.3	Rikoslaki	15
2.4	Rangaistukset ja toimivalta	15
2.5	Yhteenveto	15
3	SUUNNITELLUT OPASTEET	16
3.1	Levähdysalueen opasteet	16
3.2	Rekkaparkin opaste	17
3.3	Käymälöiden opasteet	17
3.4	Kameravalvontamerkit	17
4	KAMERAVALVONTA	19
4.1	Hankitun ratkaisun tekninen ja toiminnallinen kuvaus	19
4.2	Ratkaisuun liittyvien palvelujen toteutus ja organisointi	19
5	JOHTOPÄÄTÖKSET JA EHDOTUKSET JATKOTOIMENPITEIKSI	20
5.1	Yleistä	20
5.2	Hankkeen merkitys	20
5.3	Seuranta	20
5.4	Tiedottaminen	20
5.5	Yhteenveto	21
6	LÄHTEET	22
7	LIITTEET	23

1 JOHDANTO

E18-tie on olennainen osa pohjolan kolmiota, joka yhdistää Pohjoismaiden pääkaupungit toisiinsa, Venäjälle ja Keski-Eurooppaan. Se kuuluu ensisijaisen eurooppalaisten liikennehankkeiden joukkoon myös Euroopan unionin laajenemisen jälkeen. Liikennekäytävä on kansainvälisesti merkittävin yhteys EU:n ja Venäjän välillä.

Muiden välittömästi ajoneuvoista johtuvien ympäristöhaittojen lisäksi itäisen E18-tien erityisongelmaksi on muodostunut roskaaminen. Etenkin levähdysalueille jätetään runsaasti muuta kuin matkailijajätteeksi luokiteltavaa jätettä. Roskaamisesta aiheutuvan ympäristöhaitan lisäksi jäteongelma vähentää levähdysalueiden viihtyisyyttä. Lisäksi siitä aiheutuu merkittäviä kustannuksia Tiehallinnolle. Kotka–Vaalimaa-tieosuudella jätteiden käsittelystä aiheutuu noin 250 000–300 000 euron ylimääräiset kustannukset vuodessa.

Tiehallinnon vastuulla on huolehtia teillä kulkijoiden matkan aikana syntyneiden jätteiden keräyksen järjestämisestä. Kaakkois-Suomen tiepiiri käynnisti yhdessä alueen kuntien kanssa pilottiprojektin ongelman ratkaisemiseksi ja roskaamisen vähentämiseksi toukokuussa 2006. Työ valmistui elokuussa 2007.

1.1 Taustaa

Vuonna 2005 valmistui Tiehallinnon Kaakkois-Suomen tiepiirin toimenpideselvitys E18-tien ympäristöongelmien ratkaiseminen välillä Helsinki–Vaalimaa (Tiehallinto 2005). Selvityksessä tarkasteltiin valtatie E18 pysäköinti- ja levähdysalueille kulkeutuvan jätteen määriä, alkuperää ja koostumusta sekä laadittiin toimenpidesuunnitelma ongelman ratkaisemiseksi viranomaisyhteistyönä ja tiedottamalla. Tämä pilottihanke pohjautuu toimenpideselvityksessä laadittuun työohjelmaan, jossa määriteltiin pilottihankkeen reunaehdot sekä esitettiin hankkeen toteuttamissuunnitelma ja kustannusarvio.

1.2 Hankkeen tavoitteet

Työn päätavoitteena on määritellä konkreettiset toimenpiteet, joilla roskaamisongelmaa voidaan vähentää. Tätä tarkoitusta varten työssä on suunniteltu tiedottamiseen tarvittavat opasteet ja merkit eri alueille vuorovaikutuksessa Tiehallinnon asiantuntijoiden ja alueen kuntien edustajien kanssa. Toimenpiteiden tehostamiseksi kohteisiin asennetaan opasteiden lisäksi valvontakameroita. Tiedottamisen perusajatuksena on matkailijajätteiden ohjaaminen asianmukaisille paikoille. Pääkohderyhmä on mökkiläiset, kotitaloudet ja matkailijat jotka tuovat levähdysalueille asiattomia jätteitä.

1.3 Määritelmät

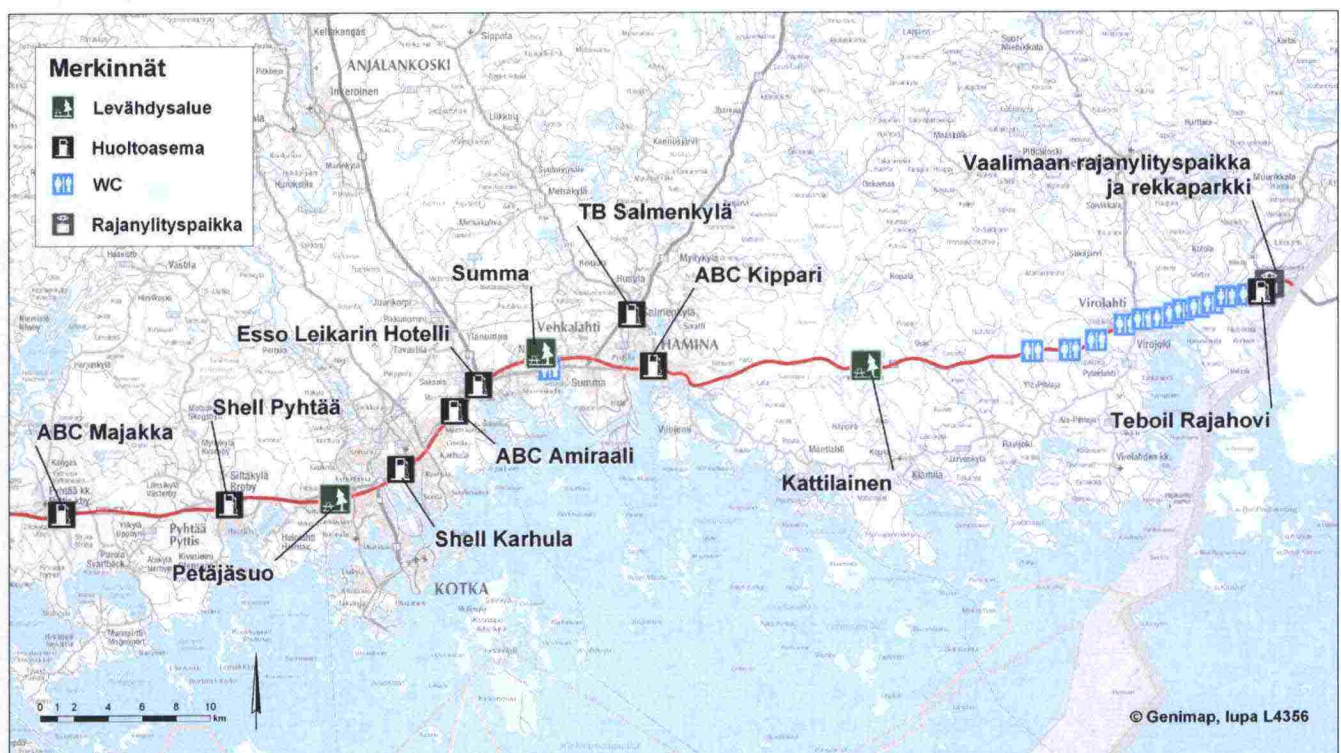
Tässä raportissa on käytetty helppolukuisuuden vuoksi sekä pysäköinti- että levähdysalueista yleistermiä levähdysalue. Termiä raja-asema on käytetty synonyyminä rajanylityspaikalle. Rekkaparkilla tarkoitetaan Vaalimaan rajanylityspaikan eli raja-aseman raskaan liikenteen pysäköintialuetta.

1.4 Suunnittelualue

Suunnittelualue käsittää E18-tien välillä Petäjäsuon–Vaalimaan raja-asema. Alue sijaitsee Kaakkois-Suomessa Kotkan, Haminan ja Virolahden kuntien alueella. Suunnittelualue on esitetty kuvan 1 kartalla.

Suunnittelualuetta rajattaessa tarkastelussa olivat mukana Ahvenkosken, Kaurasen, Petäjäsuon, Summan ja Kattilaisen levähdysalueet. Näistä roskaamisen kannalta ongelmallisimpia ovat kolme viimeksi mainittua, minkä perusteella nämä alueet valittiin levähdysalueopasteiden ja kameravalvonnan pilottikohteiksi. Roskaamisen kannalta alueiden eteläiset eli itään suuntautuvan liikenteen käyttämät osat ovat ongelmallisimpia, mutta systemaattisuuden vuoksi opasteet ja kameravalvonta toteutetaan sekä eteläisillä että pohjoisilla levähdysalueilla.

Hankkeessa selvitettiin myös alueen kuntien jätteenkeräyspisteiden sijainnit, mutta niitä ei ole esitetty levähdysalueopasteiden kartoilla.

Kuva 1. Levähdysalueopasteen kartalla on esitetty suunnittelualueella sijaitsevat levähdysalueet, käymälät ja huoltamot sekä Vaalimaan rajanylityspaikka.

Seuraavassa on esitelty lyhyesti suunnittelualueella sijaitsevat levähdysalueet, joille opastusta on suunniteltu. Alueita on yhteensä kuusi.

1.4.1 Petäjäsuon (Kotka)

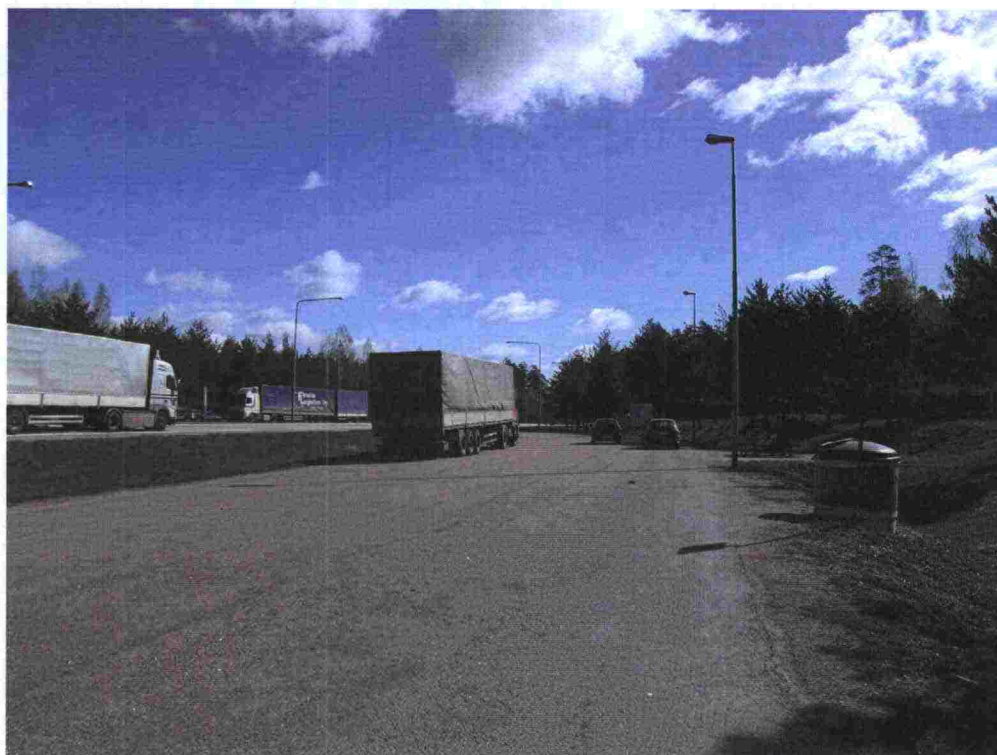
Kotkassa sijaitsevan Petäjäsuon levähdysalueen etelä- ja pohjoisosat on erotettu E18-tiestä välikaistalla kuvan 2 mukaisesti. Kummallakin levähdysalueella on perusvarustuksen – pysäköintitila, jäteastia ja valaistus (Tiehal-

linto 2007) – lisäksi pöytä-penkkiryhmä sekä kaupunkien opaskartat. Jäteas-
tioita on kummallakin alueella yksi.

1.4.2 Summa (Hamina)

Summan levähdysalueet sijaitsevat Hamina–Kotka-välisellä moottoritie-
osuudella, molemmin puolin tietä. Molemmilla levähdysalueilla on perusva-
rustuksen lisäksi eri ajoneuvoryhmille merkityt pysäköintipaikat, WC sekä
pohjoisella alueella myös kahvila. Lisäksi molemmilla alueilla on kaupunkien
omistamat opastaulut. Summan pohjoinen levähdysalue on esitetty kuvassa
3.

Kuva 2. Petäjäsuon eteläinen levähdysalue; kuvan vasemmassa reunassa näkyy Petäjäsuon pohjoinen levähdysalue.

Summan levähdysalueet on valaistu pysäköintialueiden välikaistalla olevilla
valaistustolpilla. Jätesäiliöitä on yhteensä kuusi, kolme kummallakin leväh-
dysalueella. Alueella tavatun jätesäiliöiden tyhjennyksestä vastaavan ura-
koitsijan mukaan eniten asiatonta jätettä laitetaan henkilöautojen pysäköinti-
alueen reunustalla sijaitseviin jätesäiliöihin.

1.4.3 Kattilainen (Virolahti)

Virolahden kunnan alueella sijaitsevan Kattilaisen levähdysalueet ovat melko
pienimuotoiset (kuva 4). Alueilla ei tällä hetkellä ole valaistusta, kuten Sum-
man ja Petäjäsuon alueilla, mutta tievalaistus tullaan toteuttamaan jatkossa.
Kattilaisen molemmilla levähdysalueilla on roskasäiliöt ja kuntien opastaulut.

Kuva 3. Summan pohjoinen levähdysalue; vasemmalla kuorma-autojen ja oikealla henkilöautojen pysäköintialue.

Kuva 4. Kattilaisen pohjoinen levähdysalue näkyy kuvassa vasemmalla ja eteläinen alue oikealla.

2 LAINSÄÄDÄNTÖ

Asiattoman jätteen tuonti levähdysalueelle on rangaistava teko. Teon vaka-
vuudesta riippuen sovelletaan joko jätelakia tai rikoslakia. Jos tekoa voidaan
pitää vähäisenä, sovelletaan jätelakia. Tällöin kyseeseen voi tulla sakkoran-
gaistus. Jos kyse on ympäristön turmelemisesta, sovelletaan rikoslakia. Täl-
löin kyseeseen voi tulla sakko tai jopa vankeusrangaistus.

Lähtökohtaisesti jokainen on vastuussa omista jätteistään niin kauan kunnes
on luovuttanut ne asianmukaisesti edelleen kuljetettavaksi ja käsiteltäväksi.
Vastuustaan ei vapaudu, jos jättää jätteensä luvattomiin paikkoihin. Jättei-
tään keräyspisteen astioihin asiattomasti jättänyt on ensisijaisesti vastuussa
omista jätteistään ja voidaan velvoittaa maksamaan niistä aiheutuvat ylimää-
räiset kulut (jätelain 27 §).

Kuntien tehtävänä on järjestää asumisessa syntyneiden jätteiden kuljetus ja
käsittely tai hyödyntäminen (jätelain 10§). Järjestämisvelvollisuus koskee
pääsääntöisesti koko kunnan aluetta (siis myös haja-asutusalueita) ja kesä-
mökkiläisiä. Kunta voi määrätä, minne jätteet tulee toimittaa järjestettyä jät-
teenkuljetusta varten (jätelain 7 § 4 mom.).

Tiehallinto vastaa tienkäyttäjien matkan aikana syntyneistä jätteiden keräyk-
sen järjestämisestä. Tältä osin Tiehallinto rinnastuu jätelain 7 §:n 3 mom.
toiminnan järjestäjään. Keräyspisteen siistinä pidosta vastaa keräyspisteen
ylläpitäjä.

Roskaajalla on vastuu roskaantuneen alueen siistimisestä. Silloin, kun ros-
kaajaa ei saada selville, on roskaantuneen alueen haltija velvollinen puhdis-
tamaan alueen (jätelain 20 §). Hankkeen pilottikohteiksi valituilla levähdys-
alueilla tallentava kameravalvonta mahdollistaa roskaajan selvittämisen ja
kuvamateriaalia voidaan tarvittaessa käyttää todistusaineistona.

Alla on koottu aiheeseen liittyvää lainsäädäntöä sekä sen tulkintaa. Työn al-
kuvaiheessa todettiin, että hankkeeseen mahdollisesti soveltuvaa lainsää-
däntöä on jätelaissa, ympäristönsuojelulaissa ja rikoslaissa.

2.1 Jätelaki

Jätelaissa ovat roskaamista koskevat säännökset, joista jätelain 19 § on täs-
sä yhteydessä keskeisin. Jätelain 20–21 §:ssä on lisäksi säännökset ros-
kaantuneen alueen puhdistamisesta ja kunnan ympäristönsuojeluviranomai-
sen oikeudesta määrätä roskaaja tai roskaantuneen alueen haltija puhdis-
tamaan alue. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen lisäksi alueellinen
ympäristökeskus toimii jätelain mukaisena valvontaviranomaisena.

Jätelain 19 §:n roskaamiskielto:

*Ympäristöön ei saa jättää roskaa, likaa eikä käytöstä poistettua konetta, laitetta,
ajoneuvoa, alusta tai muuta esinettä siten, että siitä voi aiheutua vaaraa tai haittaa
terveydelle, epäsiisteyttä, maiseman rumentumista, viihtyisyyden vähentymistä tai
niihin rinnastettavaa muuta vaaraa tai haittaa.*

Jätelaissa on myös säännökset jäterikkomuksesta sekä rikesakosta. Henkilö, joka rikkoo jätelain mukaista kieltoa tai määräystä, voidaan tuomita jäterikkomuksesta sakkoon (jätelain 60 §). Esimerkiksi Tiehallinto tai kunta voi laittaa asian vireille poliisille. Roskaamiskiellon vähäisestä rikkomisesta seuraamuksena voi olla rikesakko (jätelain 62 §).

Jätelain 60 §:n jäterikkomus:

Joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta

- 1) rikkoo 5 §:n 1 momentin 1, 3 tai 4 kohdassa, 6 §:n 1 momentin 6 tai 8 kohdassa, 7 §:n 4 momentissa, 17 §:n 1 momentissa, 18 c §:n 4 momentin 2 kohdassa, 18 g §:n 4 momentissa, 18 n tai 19 §:ssä, 40 §:n 3 momentissa, 50, 57 tai 73 a §:ssä tarkoitettua kieltoa taikka mainittujen säännösten nojalla annettua kieltoa tai määräystä,
- 2) laiminlyö 7–9 §:ssä, 12 tai 14 §:ssä, 15 §:n 1 momentissa, 18 c–18 m §:ssä, 51 §:n 3 tai 4 momentissa tarkoitetun velvollisuuden, tai
- 3) toteuttaa jätteen kansainvälisen siirron jätteensiirtoasetuksen 26 artiklan kohdassa tarkoitetulla tavalla,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, jäterikkomuksesta sakkoon. Jäterikkomuksesta tuomitaan niin ikään se, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta rikkoo 13 §:n 1 momentin nojalla annettua määräystä taikka laiminlyö 11 §:ssä, 20 §:n 1 tai 2 momentissa, 21, 49 tai 50 b §:ssä tarkoitetun velvollisuuden.

Jätelain 62 § Rikesakko:

Rikesakosta seuraamuksena 19 §:ssä tarkoitetun roskaamiskiellon vähäisestä rikkomisesta säädetään rikoslain 2 a luvun 9 §:n 3 momentissa ja mainitun 9 §:n nojalla annetulla asetuksella.

Jäterikkomus edellyttää tahallisuutta tai törkeää huolimattomuutta. Tahallisuudella tarkoitetaan sitä, että tekijä on tarkoittanut aiheuttaa tietyn seurauksen, taikka hän on pitänyt seurauksen aiheutumista varmana tai varsin todennäköisenä. Tuottamus taas on huolimattomuutta menettelyä eikä tuottamuksellista tekoa pidetä rangaistavana.

Se, pidetäänkö huolimattomuutta törkeänä, ratkaistaan kokonaisarvostelun perusteella. Tällöin huomioidaan rikotun huolellisuusvelvollisuuden merkittävyys, vaarannettujen etujen tärkeys ja muut tekoon ja tekijään liittyvät olosuhteet.

2.2 Ympäristönsuojelulaki

Maaperän ja pohjaveden pilaaminen on kielletty ympäristönsuojelulain 7–8 §:n nojalla. Ympäristönsuojelulaki soveltuu käytettäväksi etenkin alueilla, joille tuodaan luvattomasti ongelmajätteitä kuten akkuja, maaleja ja myrkyllisiä nesteitä.

2.3 Rikoslaki

Rikoslain 48. luvun 1–4 §:ssä säädetään ympäristön turmelemisesta. Rikosenimikkeet ovat ympäristön turmeleminen, törkeä ympäristön turmeleminen, ympäristörikkomus ja tuottamuksellinen ympäristön turmeleminen.

2.4 Rangaistukset ja toimivalta

Poliisi voi määrätä roskaajalle jätelain roskaamiskiellon vähäisestä rikkomisesta 50 euron rikesakon (rikesakkoasetus 13 §). Jäterikkomuksesta taas voidaan tuomita jätelain nojalla sakkoon.

Ympäristönsuojelulain 7–9 §:n rikkomisesta tuomitaan kyseisen lain 116 §:n nojalla sakkoon.

Jos menettely täyttää rikoslaissa määritellyn ympäristön turmelemisen edellytykset, seurauksena on sakkoa tai äärimmäisissä tapauksissa jopa vankeutta. Vankeusrangaistus voi näissä tapauksissa olla neljästä kuukaudesta kuuteen vuoteen.

Edellä mainituissa tapauksissa toimivalta on poliisilla ja tuomioistuimella.

2.5 Yhteenveto

Matkailijajätteiden vähentämiseksi soveltuu parhaiten jätelain 19 §:n roskaamiskielto sekä siihen liittyvä jätelain 60 §:ssä esitetty sakkorangaistuksen uhka. Opasteissa päädyttiin käyttämään jätelain säännöksiä.

Ympäristönsuojelulaki soveltuu käytettäväksi etenkin alueilla, joille tuodaan luvattomasti ongelmajätteitä kuten akkuja, maaleja ja myrkyllisiä nesteitä.

Rikoslain säännökset taas liittyvät lähinnä tilanteisiin, joissa on kyseessä esimerkiksi aineiden, kemikaalien ja esineiden lupaehtojen vastainen käyttö tai jätteiden ja muuntogeenisten organismien luvaton tuonti ja vienti.

3 SUUNNITELLUT OPASTEET

Työssä laadittiin erilliset opasteet levähdysalueille ja rekkaparkeille. Levähdysalueille suunniteltuja opasteita voidaan käyttää myös tienvarsikäymälöiden yhteydessä ja rekkaparkeille suunniteltuja opasteita tarvittaessa myös raja-asemilla. Työssä suunniteltiin aluksi erilliset opasteet myös tienvarsille, mutta niistä päätettiin luopua, sillä niiden hyödyn arvioitiin jäävän vähäiseksi ja käytettävyyden sekä huomioarvon alhaiseksi.

Kaikki tekstit tulevat opasteisiin suomen ja venäjän kielellä. Pilottikohteiksi valitut levähdysalueet sijaitsevat suomenkielisten kuntien alueella, joten ruotsinkielisiä tekstejä ei tarvita. Suunnitellut opasteet on esitetty käyttökohteittain seuraavassa. Opastaulut ovat myös loppuraportin liitteinä mitoituksiin, lukuun ottamatta käymälän opastetta.

3.1 Levähdysalueen opasteet

Levähdysalueille sijoitettiin opastauluja ja kameravalvontamerkkejä. Opasteissa neuvotaan ajovalojen käytössä sekä kielletään avotulenteko. Roskaamiseen opasteissa kiinnitetään huomiota seuraavin tekstein:

Sallittu ainoastaan matkailijajätteen tuonti. Muiden jätteiden tuonti ja roskaaminen kielletty sakon uhalla (Jätelaki 19 § ja 60 §).

Sijaintikartalla tiedotetaan lisäksi levähdysalueiden, huoltoasemien, käymälöiden ja raja-aseman sijainnista. Esimerkki levähdysalueen opastaulusta on esitetty kuvassa 5.

Kuva 5. Levähdysalueen opaste, esimerkkinä Petäjäsuon.

Kuva 6. Asiattomien jätteiden tuominen ja roskaaminen muodostavat ongelman useilla levähdysalueilla.

3.2 Rekkaparkin opaste

Rekkaparkin opaste sijoitettiin lasisen vuoronumerokopin sisäseinään. Se on sisällöltään vastaava kuin käymälöiden opasteet, mutta siinä on lisäksi tervehdystulotoivotus (kuva 8).

3.3 Käymälöiden opasteet

E18 -tien varressa sijaitsevien käymälöiden seiniin asennetuissa opasteissa (kuva 9) kielletään tulentekeä ja opastetaan ajovalojen käytössä samaan tapaan kuin levähdysalueiden opasteissa.

3.4 Kameravalvontamerkit

Kameravalvontamerkkejä sijoitettiin kaikille levähdysalueille. Summan molemmille levähdysalueille asennettiin kaksi merkkiä ja muille levähdysalueille yksi. Merkinä käytettiin Tiehallinnon liikennemerkkikansioista löytyvää ”Tekninen valvonta” -merkkiä (liite 4), jossa teksti on suomeksi, ruotsiksi, englanniksi ja venäjäksi. Teksteissä on käytetty 45 millimetrin fonttikokoa.

Kuva 7. Väliaikainen käymälä E18-tien varrella, Virolahden ja Vaalimaan raja-aseman välillä.

Kuva 8. Rekkaparkin opaste.

Kuva 9. Käymälän opaste.

4 KAMERAVALVONTA

Roskaamisen vähentämiseksi Petäjäsuon, Summan ja Kattilaisen levähdys-alueille asennettiin opasteiden lisäksi valvontakamerat. Kustannuksiin ja teknisiin syihin perustuen kameravalvonta haluttiin toteuttaa nykyisistä keli-kameroista poikkeavilla laitteilla.

4.1 Hankitun ratkaisun tekninen ja toiminnallinen kuvaus

Valitun ratkaisun teknisiä osatekijöitä ovat liiketunnistimella, erikoisoptiikalla ja infrapunalähtelimellä varustetut, kiinteästi asennetut kameralaitteet sekä tallennus- ja tiedonsiirtoratkaisut. Järjestelmän osakomponentit on asennettu siten, että ne ovat suojassa ilkeiltä ja säätilojen vaihtelulta.

Kameroihin liitetty tallennusjärjestelmä aktivoituu silloin, kun liiketunnistin havaitsee liikettä kohdealueella. Valittu kamerateknikka tuottaa riittävässä valossa värillistä kuvaa. Pimeässä järjestelmästä saadaan infrapunalähtimen ansiosta hyvälaatuisia harmaasävykuvia.

4.2 Ratkaisuun liittyvien palvelujen toteutus ja organisointi

Tiehallinto pyytää kameravalvonnasta vastaavaa urakoitsijaa ilmoittamaan, jos kameravalvonta-alueilla on tapahtunut jotain erityisen haitallista tai vakavaa. Myös yleisöllä on mahdollisuus ilmoittaa Tiehallinnolle levähdysalueilla havaitusta roskaamisesta. Kun kuvamateriaali on käyty läpi, Tiehallinnossa arvioidaan, millaisiin välittömiin toimenpiteisiin on tarpeen ryhtyä. Toimenpiteitä voivat olla esimerkiksi yhteydenotto valvontaviranomaisiin ja/tai poliisiin, jos havainnot antavat aihetta rikosepäilyyn.

Kuva 10.

Hanke herätti runsaasti kiinnostusta mediassa ja kuvausryhmiä oli paikalla sekä opastetauluja että kameroita asennettaessa.

5 JOHTOPÄÄTÖKSET JA EHDOTUKSET JATKOTOIMENPITEIKSI

5.1 Yleistä

Hanke on ollut ensimmäinen laatuaan Suomessa. Kameravalvontaa ei ole aikaisemmin käytetty Tiehallinnon levähdysalueilla. Myös opasteet suunniteltiin ja toteutettiin juuri tätä hanketta varten. Pilottihankkeessa kehitettyjä, hyväksi havaittuja toimintamalleja ja suunnitelmia voidaan jatkossa hyödyntää myös muissa vastaavissa hankkeissa.

5.2 Hankkeen merkitys

Jo tässä vaiheessa voidaan todeta, että hanke on tärkeä, konkreettinen yritys vähentää asiattomien jätteiden määrää levähdysalueilla sekä parantaa autoilijoiden toimintatapoja E18-tiellä. Hankkeen myötä asiattoman jätteen määrän toivotaan vähenevän, jolloin Tiehallinnon Kaakkois-Suomen tiepiirin resursseja voitaisiin kohdistaa mm. liikenneturvallisuuden edistämiseen, teiden kunnossapitoon ja muihin ensisijaisiin toimenpiteisiin.

5.3 Seuranta

Hankkeen vaikutuksia ja jätemäärien kehitystä seurataan puolivuosittain jouluna 2007, kesällä 2008 ja jouluna 2008. Tämän jälkeen tilanne arvioidaan uudelleen ja seurantaa jatketaan tarpeen mukaan.

Lopulliset johtopäätökset hankkeen merkityksestä voidaan tehdä vasta siten, kun seurantatulokset ovat käytettävissä ja tiedetään, ovatko jätemäärät pilottikohteissa vähentyneet.

5.4 Tiedottaminen

Hanke on herättänyt paljon kiinnostusta kotimaan tiedotusvälineissä. Useat tiedotusvälineet olivat mukana seuraamassa opasteiden ja valvontakameroiden asennusta levähdysalueille.

Jatkossa tulee selvittää tarve laajemmalle kansainväliselle tiedottamiselle. Myös eri yhteistyötahojen kiinnostus kansainvälisen seminaarin järjestämiselle selvitetään.

5.5 Yhteenveto

Alla on koottu yhteenvetolista tärkeimmistä johtopäätöksistä ja ehdotuksista jatkotoimenpiteiksi:

- Hanke on Suomen ensimmäinen kameravalvontakokeilu levähdysalueilla.
- Hankkeen keskeinen tavoite on asiattomien jätteiden ja niistä Tiehallinnolle aiheutuvien kustannusten vähentäminen E18-tiellä.
- Hankkeen vaikutuksia seurataan, minkä jälkeen tehdään lopulliset johtopäätökset sekä arvioidaan tarve kameravalvonnan laajentamiselle Kaakkois-Suomen tiepiirin alueella.
- Hankkeen laajentamista muiden tiepiirien alueelle harkitaan seurantatulosten perusteella.

Kuva 11. Kameravalvontamerkki ja opastaulu on asennettu Kattilaisen pohjoiselle levähdysalueelle.

6 LÄHTEET

Tiehallinto. 2007: Sidosryhmien tarpeet liikenteen palvelualueille. Tiehallinnon selvityksiä 16/2007.

URL: http://alk.tiehallinto.fi/julkaisut/pdf/3201042-v-sidosryhmien_tarpeet_palvelualueille.pdf. 14.5.2007. Jätelaki 3.12.1993/1072. URL: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1993/19931072?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=j%C3%A4telaki>. 3.8.2007.

Rikoslaki 19.12.1889/39. URL:

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1889/18890039001?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=rikoslaki>. 3.8.2007.

Ympäristönsuojelulaki 4.2.2000/86. URL:

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2000/20000086?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=ymp%C3%A4rist%C3%B6nsuojelulaki>. 3.8.2007.

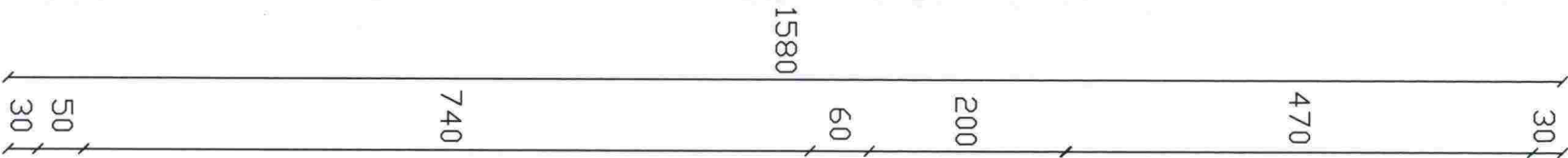
7 LIITTEET

Liite 1. Levähdysalueen opaste, mitoituskuva

Liite 2. Rekkaparkin opaste, mitoituskuva

Liite 3. Käymälöiden opaste

Liite 4. Kameravalvontamerkki

TERVETULOA PETÄJÄSUON LEVÄHDYSALUEELLE **Добро пожаловать на площадку отдыха Петяясую!**

Sallittu ainoastaan matkailijajätteen tuonti. Muiden jätteiden tuonti ja roskaaminen kielletty sakon uhalla (Jätelaki 19 § ja 60 §).

Разрешено только для мусора водителей и пассажиров автомобилей. Размещение посторонних отходов и замусоривание территории запрещено под угрозой штрафа (Закон от отходах 19 § и 60 §)

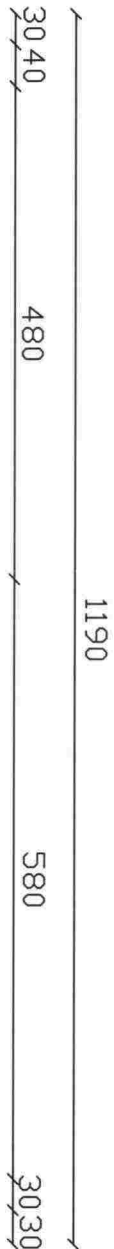
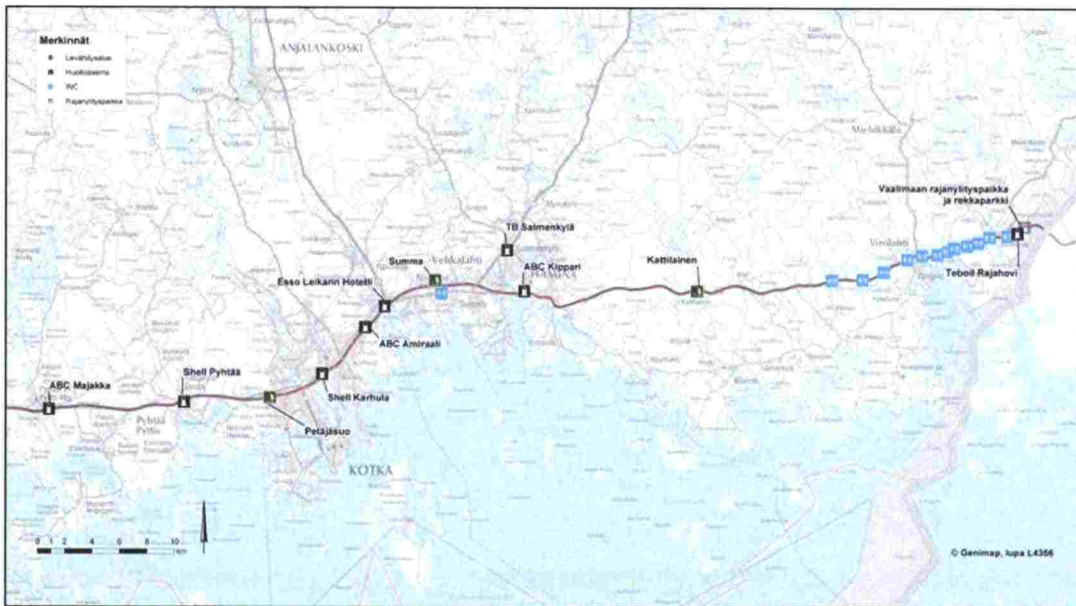
Ajovalot oltava päällä ja puhtaana

Фары ближнего света должны быть включены и очищены от грязи

Avotulenteko kielletty

Пользование открытым огнём запрещено

TERVETULOA RAJA-ASEMAN REKKAPARKKIIN

Добро пожаловать на приграничную стоянку
для большегрузных автомобилей!

Ajovalot oltava päällä
ja puhtaana

Фары ближнего света
должны быть включены и
очищены от грязи

Avotulenteko kielletty

Пользование открытым
огнём запрещено

TIEHALLINTO
VÄGFÖRVALTNINGEN

20
20
15
9
15

14
8
14

500

20

40
50
90
36
96
35
37
8
20

Ajovalot oltava päällä ja puhtaana

Фары ближнего света
должны быть включены и
очищены от грязи

Avotulenteko kielletty

Пользование открытым
огнём запрещено

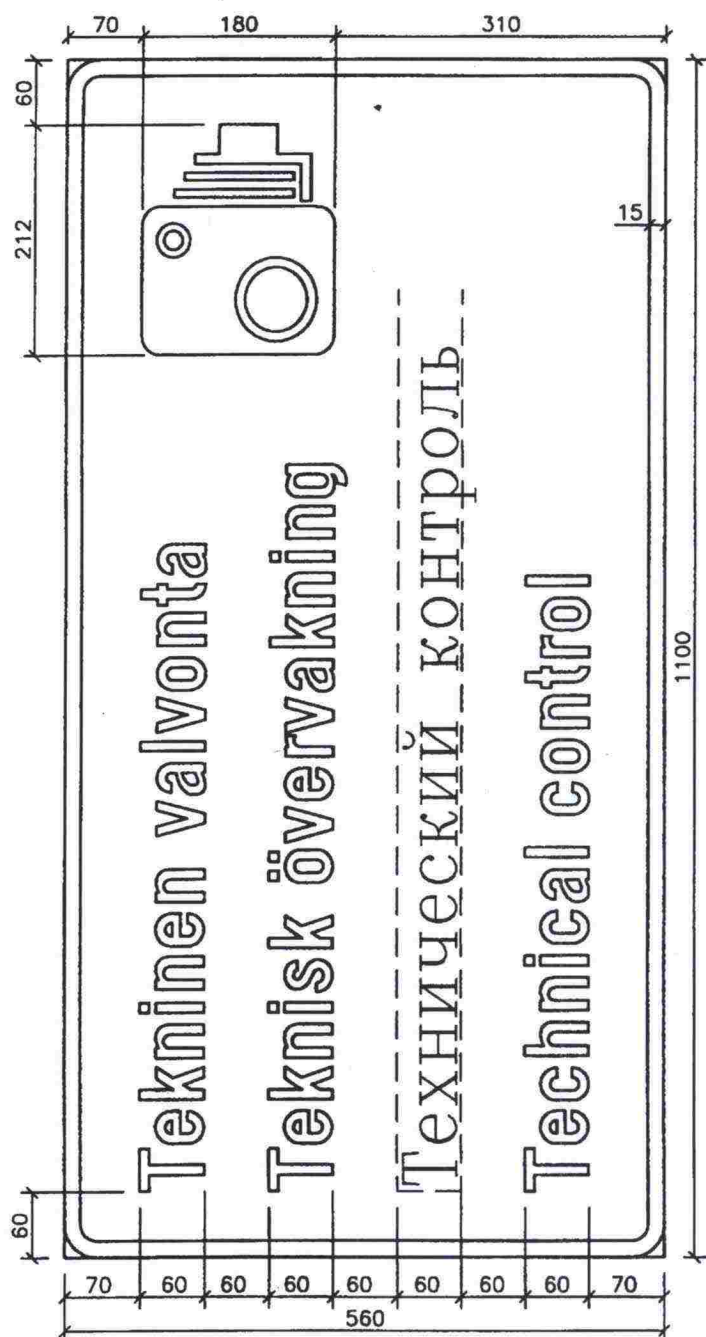

LIIKENTEE OHJAUS
Liikennemerkkien mitoitus

1997

TEKNINEN VALVONTA

C Tekstikoko 60 mm, kun nopeusrajoitus on 60 km/h

Värit: Pohja keltainen heijastava.
 Teksti, reunanauha ja kuvio mustat.

TIELAITOS Liikenteen palvelut

Liikennemerkkipiirros hyväksytty 19/9 1997

Dipl. ins.

[Signature]

Apul. joht.

[Signature]

ISBN 978-951-803-942-9
TIEH 1000154-07